

דעם רבינ'ס אעסיות

ספורי מעשיות משנים קדמוניות
מרבנו הקדוש רבי נחמן מברסלב
זי"ע א

המעשה עם הבחינות
בלשון הקודש

מעשה י"א
מבן מלך ובן שפחה
שנתחלפו (1)
גליון 67

שבת שלום קוראים יקרים

בשבת והודינה לה! יתברך, אנו זוכים להתחיל השבוע את מעשה י"א מהספורי מעשיות של רבנו ז"ל, אשר פידוע יש בהם סודות עמקים ורמזים נפלאים להתקרב לה' יתברך. אם נתבונן לרגע ונחשב בישוב הדעת, בשביל מי ספר רבנו ז"ל את המעשה מהבנים שנתחלפו? התשובה היא: "בשבילי!" "פי צריף כל אדם לומר: כל העולם לא נברא אלא בשבילי" (לקו"מ ה'). רבנו הקדוש לפני למעלה ממאתים שנה עלה ונתעלה במדרגות עליונות, ומסר נפשו בקדושה נפלאה, עד שזכה לגלות את המעשה הנורא הזה, וכל זה - בשבילי! בשביל לעורר אותי מהשנה! בשביל לגלות לי שאני לא עבד להבלי העולם הזה ותאוותיו, אלא בן מלך, למלך מלכי המלכים! פשוטם פך למעשה, זה כבר ספור אחר לגמרי...

גם במעשה זה מצין רבנו "וישניהם היו לומדים יחד בחדר אחד". אפשר ללמד מזה ששניהם, גם בן המלך וגם בן השפחה, שניהם נמצאים בתוכנו. פאן מתעוררת השאלה: איך זה יכול להיות? האם אני עבד או בן מלך? עונה על זה מוהרנ"ת ז"ל "באמת צריף האדם לידע ולהאמין שנפש כל אחד מישראל גבוה ויקרה מאד מאד וכלם הם בחינת בני מלכים". (ליקו"ה ברכות השחר ג) האמת היא, אומר ר' נתן, שכל אחד מאתנו הוא בן מלך! זו האמת! אז איך זה יכול להיות שאנחנו לא מרגישים כך? למה אנו מרגישים כל כך נבזים ושפלים? עבדי עבדים לכל תאוותינו והרגלינו הלא טובים? אלא שיש אחד בתוכנו שמשקר לנו! שמונסה לשכנע אותנו כבר מהרגע שהגענו לעולם שאנחנו סתם עבדים. "וכל זה הוא רק פתוי ומחשבות היצר הרע שמחליש דעתו ומכניס בלבנו חלישות וקטנות דיסטרא

אחרא. שזה נמשך מבחינת היכלי התמורות מבחינת החלופה של הבן מלך הנ"ל. שנפל כל כך עד שלא ידע בעצמו אם הוא בן המלך האמת. (שם) נמצא שיש בתוכנו את הבן מלך, שזה "מי שאני באמת", שיש לו אמונה בעצמו, וידע שכל גדלתו הוא רק בזכות ובכח המלך הגדול והנורא, ויש את העבד, שזה "מי שאני לא...". שזה כל הקטנות והשקר שיש בנו, שהיצר הרע התעה אותנו, והרחיק אותנו מגדלתנו ותפארתנו האמתית, עד שנדמה לנו שאנחנו סתם בני שפחה, עבדים לפרנסה, עבדים למה יגידו החברים, וכדומה. וכך כל מהלך המעשה מדבר מהדרך והמעברים שעובר על האדם, עד שזוכה להכניע את העבד שמתחזה לבן מלך, ואיך שיה' יתברך מסבב עמו ענינים, עד שנתגלה בברור אמתו בלי שום ספק, שהוא בן המלך האמת.

רמז לענין אנו מוצאים בתפלת "היום הרת עולם" שאומרים אחר התקיעות בראש השנה. "היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אם כבנים אם פעבדים". ביום הדין פשאנו עומדים לפני "המלך" אנו גם מבקשים ממנו לפי בחינתנו. אם זכינו שהתקדשנו פראוי, ואנו באים כבני מלכים, אז אנו מבקשים "רחמנו כרחם אב על בנים", אך "ואם פעבדים", אם ח"ו אנו עומדים לפני ה' יתברך פעבדים, רחוקים ונדחים ממקומנו האמת, אז אנו מבקשים שיראה אותנו ברחוקנו וגלותינו המר, ונושאים עינינו אליו יתברך. "עינינו לה תלויות עד שתתננו ותוציא כאור משפטנו", שתעשה עמנו מה שתעשה ברחמיך הרבים, עד שיתבטל השקר שמשם נמשך כל הספקות והבלבולים, ויתגלה האמת כי יש אלקים שליט בארץ, ואנחנו בניו הנבחרים, בני מלכים, למלך מלכי המלכים.

שבת שלום ומברך!

מעשה מבן מלך ובן שפחה שנתחלפו

ספורי מעשיות משנים קדמוניות - מעשה י"א מִבְּנֵי מֶלֶךְ וּבֶן שִׁפְחָה שֶׁנִּתְחַלְפוּ (1)
שִׁפְחָה רַבְּנוּ נַחֲמָן מִבְּרִסְלָב זִיע"א - לשה"ק

הַמֶּלֶךְ וְהָיָה מְכָרָח לְהִתְנַהֵג בְּנִמוּס הַמַּלְכוּת,
שֶׁהָיוּ מְגַדְּלִים אוֹתוֹ בְּנִמוּס זֶה.

וְהַמְיָלְדֵת הַנַּ"ל, מִחֲמַת שְׁנָשִׁים דַּעְתָּן קְלוֹת,
הִלְכָה וְגִלְתָּה הַסּוּד לְאַחַד, אִיךָ שֶׁהַחֲלִיפָה
הַבָּנִים, כַּנַּ"ל, וְחִבְּרָא חִבְּרָא אִית לָהּ, עַד
שֶׁנִּתְגַּלְגַּל הַסּוּד מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ, כְּדָרְךָ הָעוֹלָם,
עַד שֶׁהָיוּ הָעוֹלָם מְרַנְּנִים בָּזָה, אִיךָ שֶׁנִּחְלַף
הַבֶּן מֶלֶךְ,

אַבְל אֵין רְשָׁאִים לְדַבֵּר מִזֶּה שֶׁלֹּא יִתְגַּלְגַּל
לְמֶלֶךְ, כִּי בּוֹדָאִי אֵין רְשָׁאִים שֶׁיִּדַּע הַמֶּלֶךְ
מִזֶּה, כִּי מָה יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ בָּזָה, כִּי אֵין תִּקְנָה
לָזָה, כִּי אֵי־אֶפְשָׁר לְהֶאֱמִין, אוֹלַי הוּא שֶׁקָּר,
וְאִיךָ אֶפְשָׁר לְחַזֵּר וּלְהַחֲלִיף? וְעַל כֵּן בּוֹדָאִי
אֶסוּר לָהֶם לְגַלוֹת זֹאת לְמֶלֶךְ, רַק הָעַם הָיוּ
מְרַנְּנִים בֵּינֵיהֶם עַל זֶה.

וַיְהִי הַיּוֹם, וְהָלַךְ אֶחָד וְגִלְגַּל הַסּוּד בְּאַזְנֵי
הַבֶּן מֶלֶךְ, אִיךָ שֶׁאוֹמְרִים עָלָיו, שֶׁנִּחְלַף, כַּנַּ"ל,
אךְ אֵי־אֶפְשָׁר לָךְ לְחַקֵּר עַל זֶה, כִּי אֵין זֶה כְּבוֹדָךְ
וְאֵי־אֶפְשָׁר לָךְ לְחַקֵּר זֹאת כָּלֵל, אַךְ הוֹדַעְתִּי
לָךְ זֹאת, כִּי אוֹלַי יִהְיֶה קוֹשֶׁר כְּנֶגֶד הַמְּלוּכָה,
וְיוּכַל הַקּוֹשֶׁר לְהִתְחַזֵּק עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי יֹאמְרוּ,
שֶׁהֵם לוֹקְחִים לְעַצְמָם הַבֶּן מֶלֶךְ לְמֶלֶךְ, הֵינּוּ

מַעֲשֵׂה בְּמֶלֶךְ אֶחָד, שֶׁהָיְתָה שִׁפְחָה אַחַת
בְּבֵיתוֹ, שֶׁהָיְתָה מְשֻׁמֶשֶׁת אֶת הַמַּלְכָּה.
(וּמִסְתַּמָּא מְבַשְׁלֵת אֵינָה רִשְׁאָה לְכַנֵּס אֶל הַמֶּלֶךְ, אַךְ
הָיְתָה אֵיזָה שִׁפְחָה מְשֻׁרְתֵת קִטְנָה בְּמַעֲלָה). וְהִגִּיעַ
זְמַן לִדְתָהּ שֶׁל הַמַּלְכָּה, וְגַם הַשִּׁפְחָה הַנַּ"ל
הִגִּיעַ זְמַן לִדְתָהּ בְּאוֹתוֹ הַיָּמִים.

וְהִלְכָה הַמְיָלְדֵת וְהַחֲלִיפָה הַיּוֹלְדוֹת לְמַעַן
תִּרְאֶה מָה יִצְמַח מִזֶּה וְאִיךָ יִפְלֵ דָבָר. וְהַחֲלִיפָה
הַיּוֹלְדוֹת, וְהַנִּיחָה בֶּן הַמֶּלֶךְ אֶצֶל הַשִּׁפְחָה וּבֶן
הַשִּׁפְחָה אֶצֶל הַמַּלְכָּה.

וְאַחֲרֵיכֵן הִתְחִילוּ אֵלָיו הַבָּנִים לְהִתְגַּדֵּל. וּבֶן
הַמֶּלֶךְ (הֵינּוּ זֶה שֶׁנִּתְגַּדֵּל אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, כִּי הָיוּ סוֹבְרִים,
שֶׁהוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ) הָיוּ מְגַדְּלִים אוֹתוֹ מִמַּעֲלָה
לְמַעֲלָה, עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וְגָדוֹל וְהָיָה בְּרִיָּה
גְּדוֹלָה,

וְגַם אוֹתוֹ בֶּן הַשִּׁפְחָה (הֵינּוּ בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּאִמָּתוֹ, אַךְ
נִתְגַּדֵּל אֶצֶל הַשִּׁפְחָה, כַּנַּ"ל) נִתְגַּדֵּל בְּבֵיתוֹ,
וּשְׁנֵיהֶם הָיוּ לוֹמְדִים יַחַד בְּחֹדֶר אֶחָד.

וְזֶה הַבֶּן מֶלֶךְ הָאִמָּתִי, שֶׁנִּקְרָא בֶּן הַשִּׁפְחָה,
הָיָה טְבָעוֹ נִמְשָׁךְ לְנִמוּס הַמַּלְכוּת, אַךְ שֶׁהָיָה
נִתְגַּדֵּל בְּבֵית הָעֶבֶד, וְלִהְפֹּךְ: בֶּן הַשִּׁפְחָה,
שֶׁנִּקְרָא בֶּן הַמֶּלֶךְ, הָיָה טְבָעוֹ נִמְשָׁךְ לְנִמוּס אַחֵר
שֶׁלֹּא כְּנִמוּס הַמֶּלֶךְ, אַךְ שֶׁהָיָה נִתְגַּדֵּל בְּבֵית

אותו שאומרים עליו שהוא הבן מלך האמת, כנ"ל,

על פן אתה צריך לחשב מחשבות על הבן הנ"ל להעבירו. (כל זה הוא דברי אותו האיש, שגלה הסוד לבן השפחה, הנקרא בן המלך).

והלך זה הבן מלך (הינו זה שנקרא בן מלך, והכלל: בכל מקום, שנזכר כאן בן המלך סתם, הפונה על הנחלה, הינו שהוא באמת בן השפחה, רק שנקרא בן המלך, כי נתגדל אצל המלך, כנ"ל. וכן בן השפחה; במקום שנזכר בן השפחה. רק במקום שנזכר בן המלך האמת או בן השפחה האמת, אז הפונה על האמת לאמתו) והתחיל לגרם רעות לאבי הבן הנ"ל (אשר באמת הוא אביו, כנ"ל) ושם עינו להיות רובה בו רעות תמיד, והיה תמיד גורם לו רעות רעה אחר רעה, כדי שיכרח לעקור עם בנו.

וכל זמן שהיה המלך חי עדין, לא היה לו ממשלה כל-כף, אף-על-פי-כן היה גורם לו רעות. ואחר-כך נזקן המלך ומת, ולקח היא את המלוכה (הינו הבן השפחה שנחלה ונקרא עתה בן מלך כנ"ל) ואז עשה רעות יותר לאבי הבן הנ"ל, רעה אחר רעה, והיה עושה בדרך ערמה, באפן שלא יבינו העולם, שהוא עושה לו רעות, כי אין זה נאה בפני ההמון, רק היה מעלים הדבר, וגרם לו רעות תמיד.

והבין אבי הבן הנ"ל, שהוא עושה לו רעות בשביל הענין הנ"ל. וענה ואמר לבנו (הינו בן המלך באמת, אף על-ידי החלוף נדמה, שהוא בנו) וספר לו כל הענין, ואמר לו, שיש לו רחמנות גדול עליי, כי ממה נפשך; אם אתה בני, בודאי יש לי רחמנות עליי; ואם אתה בן המלך באמת, בודאי הרחמנות גדול ביותר עליי, כי הוא רוצה להעביר אותך לגמרי, חס ושלום, על פן אתה מכרח לעקור מכאן. והורע בעיניו הדבר מאד.

אך המלך הנ"ל (דהינו זה שנעשה מלך תחת אביו, כי נדמה שהוא הבן מלך מחמת החלוף) היה רובה לו בכל פעם חצי רעותו, זה אחר זה, ונתישב הבן הנ"ל לעקור משם. ונתן לו אביו ממון הרבה והלך לו. וחרה לו הדבר מאד לבן הנ"ל (אשר הוא באמת בן המלך) על אשר נתגרש ממדינתו בחנם, כי הסתכל בעצמו: למה ועל מה מגיע לי זאת להתגרש? אם אני בן המלך, בודאי אינו מגיע לי זאת, ואם אני בן המלך, גם-כן אינו מגיע לי זאת להיות בורח בחנם, כי מה חטאי? והרע לו מאד, ומחמת זה לקח את עצמו אל השתיה, והלך לבית-הזונות, ורצה לבלות בזה את ימיו להשתכר ולילך בשרירות לבו מחמת שנתגרש בחנם.

שם _____
 טלפון _____
 עיר _____

דעם רבינ'ס מעשיות

מבחן בספורי מעשיות

מעשה י"א (1) - מבן מלך ובן שפחה שנתחלפו

- ט. למי גרם רעות בן המלך (הנחלף)?
- לבן המלך אמיתי
- לאביו של בן השפחה אמיתי
- לשפחה
- י. מי לקח את המלוכה אחר שהמלך מת?
- בן המלך אמיתי
- בן השפחה אמיתי
- בן של מלך אחר
- יא. מי סיפר לבן המלך האמיתי הסוד שהחליפו?
- בן השפחה האמיתי
- השפחה
- אביו של בן השפחה אמיתי
- יב. למה אביו של הבן השפחה מרחם על הבן מלך האמיתי?
- כי אם הוא בנו, האב מרחם על בנו
- כי אם הוא בן המלך האמיתי, בחינם רוצה בן השפחה להעביר אותו לגמרי
- שתי התשובות נכונות.
- יג. מה עשה בן המלך האמיתי?
- הלך לו מהמדינה
- נשאר במקומו
- הטמין עצמו בבור
- יד. למה חרה לו לבן המלך האמיתי?
- כי בן השפחה אמיתי נהיה מלך
- כי נתגרש בחינם ממדינתו
- כי אביו לא עזר לו
- טו. מה עשה בן המלך האמיתי אחר כך?
- התחיל ללמוד תורה בסתר
- לקח לו כלי נגינה והתחיל לנגן ולשיר
- לקח את עצמו אל השתיה
- טז. מה עוד אתה לומד מהסיפור שמוכא בחיי מוהר"ן אות ס"א?
- איך שמדויק כל תיבה בהמעשיות, ותלוי בזה הרבה.
- מטרת המבחנים - ללמוד לדייק בכל דיבור ודיבור של המעשיות
-

- א. שאלה זכות: מתי סיפר רבינו את המעשה שלפנינו?
- אחר פורים שנת תקס"ט
- קודם פורים שנת תקס"ט
- מוצש"ק פרשת נח שנת תק"ע
- (עין בחיי מוהר"ן אות ס"א)
- ב. מי החליף הוולדות (התינוקות) של המלך והשפחה?
- אחת מהשפחות
- השפחה היולדת
- המיילדת
- ג. לאיזה טבע נמשך הבן המלך האמיתי?
- לנימוס המלכות
- לנימוס עבדים
- שתי התשובות נכונות.
- ד. לאיזה טבע נמשך הבן השפחה האמיתי?
- לנימוס המלכות
- לנימוס עבדים
- לנימוס אחר
- ה. מי גילה הסוד שהבנים התחלפו?
- המשרת של המלך
- השפחה בעצמה
- המיילדת
- ו. איך נתגלה הסוד הזה לכל העולם?
- אנשי המלך הודיעו הדבר
- חבר סיפר לחבירו עד שנתפרסם
- שתי התשובות נכונות.
- ז. למה אין רשאים שידע המלך שהחליפו הבנים?
- כי מרוב צער ימות
- כי המלך יעניש את זה שהחליפם
- כי מה יעשה המלך, אין תקנה לזה
- ח. למי עוד גילו שהחליפו הבנים?
- לבן השפחה אמיתי
- לבן המלך אמיתי
- למלך

בהצלחה!!!

ספורי מעשיות שסיפר רבינו הקדוש הם קודש קדשים וכונתו ז"ל הייתה כדי לעורר אותנו משנתנו הרוחנית, וללמד אותנו דעת ודרך ישרה לעבודת השם יתברך בהתעוררות הלב, כמו שאמר רבינו: ש"ספורי מעשיות שלו מסוגלים לעורר מהשינה", ולמען דעת אשר בכל תיבה ותיבה מאלו המעשיות טמונים סודות התורה טמירים ונעלמים, כנשמע מפיו הקדוש בעצמו, ואפילו איש פשוט אשר יקרא אותם יכול להוציא לעצמו מוסר והתעוררות להשם יתברך